VOLGENDE EDITIE

Op een goede oogst!

Ondanks alles hopen we op een goede mango-oogst zoals in de jaren ervoor. Vandaag, 23 november 2026, heeft het in Silimalombu voor het eerst in 61 dagen niet geregend. En een deel van de mangobomen staat nog in volle bloei. In de volgende editie: de oogst van 2027 en de wijn van Mangga Samosir.

Stuur nieuws uit uw tuin en bedrijf

Foto's van oude bomen, verhalen van de ouderen, aantekeningen over de bloeitijd, mangorecepten, ideeën voor het toerisme op Samosir – stuur ze per WhatsApp naar de redactie.

Alle edities: laketoba.net/mangga-samosir-news
WhatsApp: +62 812 6085 8209
E-mail: r@laketoba.net
Ecovillage Silimalombu · Desa Silimalombu · Kec. Onan Runggu · Kab. Samosir 22394

Volg het WhatsApp-kanaal "Mangga Samosir News" – nieuwe edities en kort nieuws direct op uw telefoon. Scan de QR-code en tik op "Volgen".

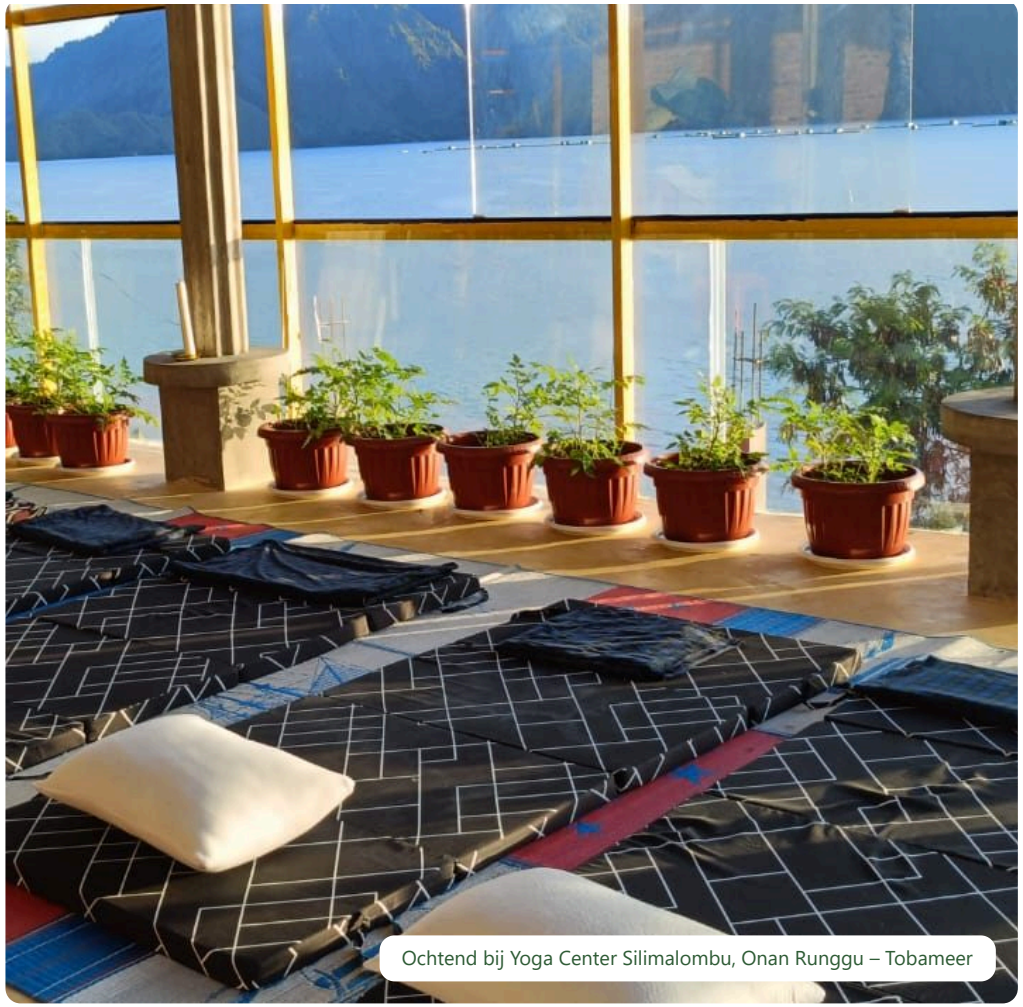
Mangga Samosir News

EDITIE 3 NOVEMBER 2026 SAMOSIR · TOBAMEER

SPECIALE EDITIE · TOERISMESEMINAR SAMOSIR · 27 NOVEMBER 2026

Negen stappen naar een gastvrij Samosir

- Bus, boot en kabelbaan naar het meer
- Schone dorpen, schone lucht
- Kunstmatige regen in de bloeitijd
- Mangobladthee · Miranda

Ochtend bij Yoga Center Silimalombu, Onan Runggu – Tobameer

VAN DE REDACTIE

Horas, beste seminardeelnemers!

Ratna bij *aerial yoga* op Bali.

Deze editie hebben we voorbereid voor het toerismeseminar van Kabupaten Samosir op 27 november 2026 in Hotel Labersa. We danken Bapak Bupati Vandiko T. Gultom en het hoofd van de Dienst Cultuur en Toerisme, Ibu Tetti Naibaho, die overheid, bedrijven en bevolking samenbrengen.

Het eerste deel bevat **negen voorstellen** uit onze dagelijkse ervaring met gasten (pagina's 3–12). Het tweede deel vertelt over een moeilijk seizoen in de mangotuin: rook, regen op elke dag – en kunstmatige regen midden in de bloeitijd (pagina's 13–18).

Onze voorzitster Ratnauli Gultom is net terug van een yogaopleiding op Bali – je bent nooit te oud om te leren. Ze is jarig op 20 september; de dag erna begon een vliegtuig de wolken boven het Tobameer te bezaaien – een cadeau waar ze nooit om gevraagd heeft.

In deze editie

Negen stappen naar een gastvrij Samosir 3
Bereikbaarheid: bus, boot, Silangit, één informatiepunt 4
Dorp: afval wordt handel, opgevoede honden 8
Schone lucht en betrouwbare seizoenen 10
Traditionele dranken: rechtszekerheid en Tuakroute 11
Volle bloei, grijze lucht: rook, regen en oogst 13
Kunstmatige regen voor aluminium – schade voor boeren 16
Gezichten van Silimalombu: Miranda Gultom 19
Ons product: mangobladthee 21
Zo praat u mee 23

Mangga Samosir News · Editie 3 · November 2026 · Nederlandse vertaling
Uitgegeven door Ecovillage Silimalombu voor leden en vrienden van MPIG Mangga Samosir · Verantwoordelijk: Ratnauli Gultom · Desa Silimalombu, Kec. Onan Runggu, Kab. Samosir 22394 · WhatsApp +62 812 6085 8209

LEZERSFORUM

Goede ideeën groeien als je ze deelt

Mangga Samosir News wil een plek zijn voor ideeën voor Samosir en Indonesië – en nieuwe ideeën worden werkelijkheid als velen meedenken, vragen, tegenspreken en aanvullen.

Zo praat u mee

1. **Scan de QR-code** in het vak "Doe mee!" aan het eind van elk artikel. WhatsApp opent met de themacode, bijv. `#MTN03-AKSES`.
2. **Schrijf uw vraag, idee of ervaring** – heel kort, graag ook met foto.
3. **De redactie antwoordt** en publiceert vraag en antwoord op laketoba.net onder het artikel. Goede vragen drukken we ook in de volgende editie.

Iedereen is gewend QRIS-codes te scannen. Met QR-codes kunnen we nog meer!

De volledige tekst online

Alle artikelen van deze editie staan (in het Indonesisch) op **laketoba.net/mangga-samosir-news** – met een WhatsApp-knop per hoofdstuk en alle vragen en antwoorden tot nu toe. Deze Nederlandse editie kunt u daar als pdf downloaden. Deel de link gerust met familie, vrienden en zakenpartners.

Goed om te weten: uw bericht kunnen we publiceren op laketoba.net en in deze krant – **zonder telefoonnummer**, en met naam alleen als u akkoord gaat (schrijf "naam mag genoemd worden"). Antwoorden worden gemaakt met hulp van kunstmatige intelligentie (AI) en door de redactie gecontroleerd. Vragen over vergunningen, overheid, gezondheid en prijzen beantwoordt altijd de redactie zelf.

Doe mee!

Heeft u een voorstel voor het toerisme op Samosir of voor de volgende editie, of wilt u zelf schrijven? Stuur het ons.

Scan de QR-code → WhatsApp `#MTN03-FORUM`

Stap voor stap – zoals Miranda het uitlegt

1. **Plukken:** “Dus, eerst plukken we de mangobladeren.”
2. **Wassen:** “Meestal wassen we ze met bron- of regenwater.”
3. **In de zon:** “We leggen ze een uur in de zon.”
4. **In de schaduw drogen:** “Dan brengen we ze naar een plek zonder zon en drogen ze daar een week lang.”
5. **Voor het verpakken:** “We leggen ze nog eens zo’n vijf minuten in de zon, pas dan gaan ze in ons product.”

De bladeren worden één voor één geplukt – dan gewassen en gedroogd.

Zetten (ons voorstel): 1 theelepel bladeren per kopje, kokend water erop, 5–10 minuten laten trekken. Ook koud lekker, met wat honing en limoen. · Prijs in Silimalombu: 50 k.

Bekijk de video – 2 minuten op YouTube: Miranda maakt mangobladthee (Indonesisch)
youtu.be/hk4NCD0RC0I

Doe mee!

Eerste stap: Bestel een pakje mangobladthee – of droog bladeren van uw eigen boom.
Onze vraag aan u: Werden in uw familie ooit mangobladeren gebruikt – als geneesmiddel, bijgerecht of drank?
Scan de QR-code → WhatsApp `#MTN03-PRODUK`

SPECIALE EDITIE · TOERISMESEMINAR

Negen stappen naar een gastvrij Samosir

Bapak Bupati Vandiko T. Gultom met inwoners en toerismeondernemers op een boot op het Tobameer (foto: Silimalombu).

Het seminar wil “concrete stappen” uitwerken voor het toerisme op Samosir. Als klein bedrijf in Onan Runggu willen we daaraan bijdragen – met negen voorstellen uit onze dagelijkse ervaring met gasten.

1	· Een stipte bus van het vliegveld naar het meer	4
2	· Lijnboten langs de kust van Samosir	5
3	· Van Silangit direct naar het meer	6
4	· Eén plek voor informatie en boeken	7
5	· Geen afval verbranden – afval wordt handel	8
6	· Opgevoede honden, rustige dorpen	9
7	· Schone lucht en betrouwbare seizoenen	10
8	· Rechtszekerheid voor Samosirs traditionele dranken	11
9	· Tuakroute Tomok – Silimalombu	12

Goede service begint voordat de gast aankomt – op het vliegveld, in de bus, op de boot, op de dorpsweg. Alle voorstellen staan uitgebreider op laketoba.net; elke pagina heeft een QR-code.

IDEE VOOR SAMOSIR · 1 · BEREIKBAARHEID

Een stipte bus van het vliegveld naar het meer

Toeristen houden van het Tobameer. Maar wie in Kualanamu landt, vraagt eerst: wanneer gaat de bus, hoe lang duurt het, waar stap ik uit – en kan ik nu al een plaats boeken?

Een goed begin is er: de bus van Sejahtera rijdt dagelijks van busstation Amplas naar de haven van Ajibata, en er zijn minibusjes vanaf het vliegveld. Wat nog ontbreekt, is een vaste, betrouwbare dienstregeling die ook gasten uit het buitenland kunnen boeken.

Ons voorstel: een buslijn Tobameer

Busstation Amplas, Medan

Vliegveld Kualanamu (KNO)

Tolafrit Tebing Tinggi · **afrit Sinaksak**

Panei · **Pantai Bebas Parapat**

Haven Ajibata – met aansluiting op de boot naar Samosir

- **Elke 2 uur**, met een dienstregeling op de minuut – ook op zon- en feestdagen.
- **Comfortabele bussen**: airco, bagageruimte, een stoel voor elke reiziger.
- **Online boeken**, ook betalen met een internationale kaart.
- **Bus en boot wachten op elkaar** in Ajibata.

Voor busbedrijven is dit een kans: vaste reizigers het hele jaar door – want gasten komen als ze op de dienstregeling kunnen vertrouwen.

Zo komt u vandaag bij het Tobameer – alle routes, prijzen en contacten (Engels)
laketoba.net/directions

ONS PRODUCT · UIT DE KEBUN RAYA SILIMALOMBU

Mangobladthee uit Silimalombu

Miranda Gultom plukt mangobladeren in Silimalombu, 8 november 2026.

"Nu pluk ik mangobladeren voor thee. Van deze mangobladthee maken we een product."

Mangovruchten zijn er maar een paar weken per jaar – de bladeren het hele jaar, ook in een seizoen met weinig vruchten zoals dit. In India worden mangobladeren als traditionele drank opgekookt, op West-Java eet men jonge bladeren rauw als bijgerecht (lalapan). In Silimalombu droogt Miranda Gultom de bladeren van de Mangga Samosir tot thee: mild van smaak, een beetje zoals groene thee, zonder cafeïne.

Mangobladeren bevatten **mangiferine**, een antioxidant waar veel onderzoek naar wordt gedaan – maar de meeste studies zijn nog laboratoriumstudies. Miranda noemt ook effecten waarover vaak verteld wordt, bijvoorbeeld op bloedsuiker en spijsvertering.

Eerlijk gezegd: mangobladthee is een lekkere, gezonde drank, **geen medicijn**. Wie diabetesmedicijnen gebruikt, zwanger is of allergisch is voor mangosap, vraagt beter eerst de arts.

Van alles leren

Beelden uit de video, 5 en 8 november 2026.

“Hier heb ik zelfs leren koken: gezond eten voor gasten, *no MSG*. Alles wat we koken komt puur uit onze eigen tuinen.” De kippen zijn van eigen kweek, vis en kreeft komen uit het meer.

En Engels? “Vroeger sprak ik niet goed Engels. Ik leer het hier. Ik leer door te doen.”

Bekijk het interview – 3 minuten op YouTube, het eerste interview met Miranda (Indonesisch)
youtu.be/277-OHW4PUE

Doe mee!

Eerste stap: Stuur Miranda een groet of een vraag.
Onze vraag aan u: Wat heeft u geleerd door het gewoon te doen? Wilt u leren zoals Miranda? Vacatures op laketoba.net/lowongan.

Scan de QR-code → WhatsApp **#MTN03-WAJAH**

IDEE VOOR SAMOSIR · 2 · BOTEN

Lijnboten langs de kust van Samosir

Zo’n boot past bij het Tobameer: de zonneboot “Neckarsonne” in Heidelberg (Duitsland) – op zonne-energie, geruisloos, met restaurant aan dek. Foto: 4028mdk09, Wikimedia Commons (CC BY-SA 3.0), commons.wikimedia.org/wiki/File:Solarschiff_Heidelberg.JPG

Veel toeristendorpen op Samosir liggen aan de oever. Maar de boten tussen deze dorpen vertrekken meestal pas als ze vol zijn – of als iemand ze huurt.

Ons voorstel: **elke 2 uur een lijnboot voor passagiers** van Silimalombu via Lontung, Tomok en Tuktuk naar Siallagan in Ambarita – en terug. Met een vaste dienstregeling kunnen gasten op één plek overnachten en andere plekken verkennen: eten in Tomok, winkelen in Tuktuk, de stenen stoelen van Siallagan bekijken. Ook dorpsbewoners kunnen er mee naar de markt en naar school.

> **Voor booteigenaren:** een vaste dienstregeling betekent een vast inkomen. Om te beginnen volstaat een gezamenlijke dienstregeling – bij elke steiger en online. Zonneboten kunnen volgen: geen benzine, geen stank, geen lawaai.

Boten in Silimalombu – transfer, verhuur en prijzen (Engels)
laketoba.net/tours-transfers-rentals

Van Silangit direct naar het meer

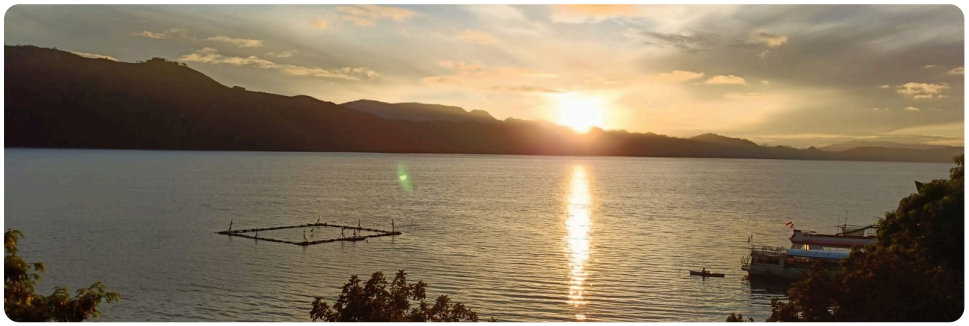
Van vliegveld Silangit naar het strand van Meat aan het Tobameer is het maar zo'n 5 kilometer. Dit korte stuk kan zelf een attractie worden.

Kabelbaan Silangit – Meat

Een eenkabelbaan (*mono-cable ropeway*), zoals het Oostenrijkse bedrijf Doppelmayr die bouwt, brengt gasten in ±15 minuten naar het meer – met bagage, zonder wachten. Hij vervoert tot 5.000 personen per uur. De bouwkosten schatten we op ongeveer 6 miljoen dollar; een kabelbaan gaat tientallen jaren mee.

Zonneboot met restaurant

Vanuit Meat brengt een grote zonneboot de gasten naar Balige, Samosir en Parapat – rustig, schoon, met eten aan boord. Een voorbeeld vaart in Heidelberg: de zonnecatamaran "Neckarsonne" vervoert zo'n 250 passagiers over de Neckar, geruisloos en zonder uitlaatgassen.

Ons voorstel: de Kabupaten nodigt – samen met de buurregentschappen en de Tobameer-autoriteit (Badan Otorita Danau Toba) – bedrijven uit om kabelbaan en zonneboten te bouwen en te exploiteren, als publiek-private samenwerking (KPBU), zodat de begroting van het regentschap niet belast wordt.

Volledig concept: toegang tot het Tobameer – kabelbaan, zonneboot, kaart (Engels)
laketoba.net/development-lake-toba

Miranda Gultom: "Ik leer door te doen"

Miranda met mangobladeren voor thee, 8 november 2026.

"Ik word dit jaar pas 20." Miranda Gultom werkt al meer dan een jaar in Silimalombu. Ze hoort bij onze grote familie en woont maar 500 meter van de tuin.

Miranda werkt in de productie en bedient gasten. "Ik leer ook thee maken – alle thee komt uit onze eigen tuinen. Ik leer ook jam en sambal maken."

Een van de producten die ze maakt is **mangobladthee** – op pagina 21–22 laat Miranda zien hoe dat gaat.

Waarom mango's?

"Omdat we hier mangobomen hebben die honderden jaren oud zijn – die we Opung Ni Mangga kunnen noemen. In elk mango-*hoogseizoen* oogsten we hier tonnen mango's." Van de vruchten, maar ook van de bladeren, worden veel producten gemaakt.

Van bang naar moedig: "Vroeger kon ik niet vrij praten tegenover gasten, ik was bang. Maar hier heb ik veel geleerd. Dus alles, wat het ook is, heb ik hier geleerd."

1.907 mangoboeren – niemand gevraagd

Mango's zijn niet zomaar fruit langs de weg. Volgens gegevens van het regentschap telt Kabupaten Samosir **9.263 mangobomen**, **1.907 mangoboeren** en **392 mangohandelaren**.

District (Kecamatan)	Mangobomen	Boeren	Handelaren
Sianjur Mulamula	1.167	401	5
Harian	2.024	442	17
Sitiotio	120	19	–
Onan Runggu	190	52	5
Nainggolan	225	65	5
Palipi	1.275	156	7
Pangururan	1.865	575	121
Simanindo	2.397	197	232
Kabupaten Samosir	**9.263**	**1.907**	**392**

Gegevens van de Dinas Pertanian (landbouwdienst) van Kabupaten Samosir, november 2026 – een goede eerste stap voor de geografische aanduiding Mangga Samosir. **Deze cijfers moeten nog gevalideerd worden:** alleen al in Silimalombu (Kec. Onan Runggu) staan veel meer dan 190 mangobomen. Waarschijnlijk hebben nog niet alle dorpen geteld – het potentieel is veel groter.

> **Een eenvoudige rekensom (schatting van de redactie):** geeft een oude boom maar 100 kg vruchten en wordt een kilo voor 15 k langs de weg verkocht, dan zijn 9.263 bomen **±14 miljard roepia** per seizoen waard – als minimum, zonder jam, sambal en andere producten.

Midden in de bloeitijd van precies deze bomen werd bewust meer regen gemaakt. Voor zover wij weten werd **niet één** van de 1.907 boeren en 392 handelaren gevraagd, geïnformeerd of gehoord. Geen aankondiging, geen bijeenkomst, geen schadeopname. Alleen megawatts telden.

Voor ons is dit geen weerkwestie meer, maar een kwestie van rechtvaardigheid. Wordt het meerwater gebruikt voor de stroom van een fabriek, dan hebben wie van het meer en hun tuinen leven het recht om vooraf gevraagd te worden – en op schadevergoeding als hun oogst verloren gaat.

Doe mee!

Eerste stap: Noteer de schade in uw tuin dit jaar – hoeveel bomen bloeiden, hoeveel vrucht dragen – met foto's.
Onze vraag aan u: Bent u ooit vooraf gevraagd of geïnformeerd over kunstmatige regen?

Scan de QR-code → WhatsApp `#MTN03-HUJAN`

Eén loket: makkelijk heen en makkelijk terug

Voordat ze een hotel boeken, vragen alle toeristen: hoe kom ik er – en hoe kom ik weer terug?

Vandaag liggen de antwoorden verspreid over vele plekken. Dienstregelingen van veerboten en bussen zijn moeilijk te vinden, en volgens onze gasten kunnen buitenlandse toeristen nauwelijks online veerkaartjes boeken.

Ons voorstel: een informatieplatform Tobameer

- **Alle aanbieders** op één plek: bus, deeltaxi, veerboot, rondvaartboot, auto- en brommerverhuur – met contact en link.
- **Actuele dienstregelingen**, in het Indonesisch en Engels.
- **Te boeken en te betalen**, ook voor buitenlandse gasten – met paspoort en internationale kaart.
- **Samen beheerd**: dienst toerisme, dienst verkeer, ASDP, vervoerders en hotels.

Een gratis hulpmiddel om mee te beginnen bestaat al: **Wikitravel**, een reisgids die iedereen in elke taal kan aanvullen. De Tobameer-pagina daar houden we sinds 2018 bij – elk regentschap, district en dorp kan een eigen pagina krijgen.

Project Wikitravel Tobameer – zo vult u de gratis reisgids aan
laketoba.net/development-lake-toba/wikitravel

Doe mee!

Eerste stap: Stuur de dienstregeling en het contact van uw vervoersbedrijf – wij zetten ze op laketoba.net.
Onze vraag aan u: Wat is voor uw gasten het moeilijkst op weg naar Samosir?

Scan de QR-code → WhatsApp `#MTN03-AKSES`

IDEE VOOR SAMOSIR · 5 · SCHONE DORPEN

Geen afval verbranden – afval kan handel worden

De rook van verbrand afval is de eerste groet die geen toerist wil. Je ruikt hem van ver – in het dorp, op het strand, langs de wegen.

Afval in de open lucht verbranden is eigenlijk al verboden door de afvalwet (UU 18/2008). Wat nu ontbreekt, is een eenvoudig alternatief voor elk huishouden – en gescheiden afval is echt iets waard.

Drie bedrijfsideeën

- **Nat afval → compost.** Keuken- en tuinresten worden compost die aan boeren en tuiniers wordt verkocht.
- **Plastic → geld.** Plastic gescheiden per soort heeft een prijs bij de opkoper. Een afvalbank in het dorp kan het inzamelen.
- **Restplastic → brandstof.** Een pyrolyse-installatie maakt van gemengd plastic stookolie – een gemeenschapsbedrijf voor BUMDes of coöperatie.

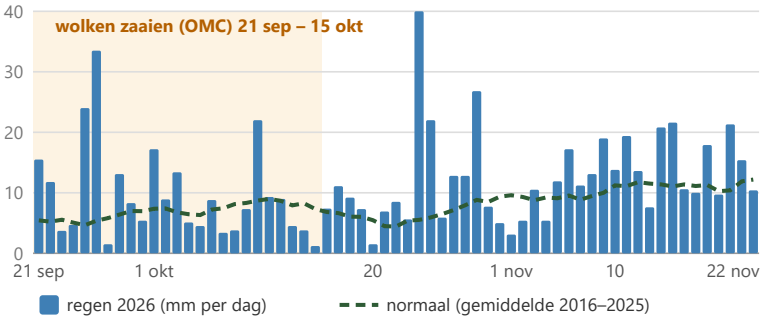
Van fruit- en tuinresten: eco-enzym (natuurlijk schoonmaakmiddel) en compostthee uit Silimalombu.

In Silimalombu scheiden we glas, ijzer, aluminium, PET en PE, karton en batterijen, en hergebruiken we alles wat nog bruikbaar is.

Ons idee: één vrachtwagen, twee richtingen. Een gele vrachtwagen haalt volgens vast schema nat afval op bij markten, hotels, restaurants en huishoudens – en brengt op dezelfde ronde compost naar boeren en tuinen. Startkapitaal ongeveer 1 miljard roepia, 6 werknemers, ±2–3 t nat afval per dag, ±200 t compost per jaar; vanaf het tweede jaar is het bedrijf zelfdragend *(schatting van de redactie)*. Zo is ook het verbrandingsverbod te handhaven.

Volledig concept: compostwagen en pyrolyse
laketoba.net/waste

Elke dag regen

Dagelijkse neerslag in Silimalombu, 21 september – 22 november 2026. Stippellijn: tienjarig gemiddelde 2016–2025. Bron: weergegevens ERA5 (Copernicus) via Open-Meteo.

63 van 63
dagen met regen (meer dan 1 mm) – dat gebeurde de afgelopen tien jaar nooit

+43 %
regen vergeleken met normaal: ±725 mm, gemiddeld ±505 mm

Sinds het wolken zaaien begon, was er in Silimalombu geen enkele droge dag. En ook na 15 oktober hield de regen niet op.

Eerlijk gezegd: welk deel van deze regen van het wolken zaaien komt, kan niemand zeker zeggen – BMKG noemt zelf geen getal. Het weer van dit jaar wordt ook beïnvloed door El Niño, de Indische Oceaan en de rook. BMKG verklaart dat OMC geen rampen veroorzaakt. Maar één ding is zeker: **midden in de bloeitijd werd bewust meer regen gemaakt** – en volgens BMKG zelf ook op het eiland Samosir.

Van wie is het meer?

Het water van het Tobameer stroomt via maar één rivier weg: de Asahan. Daar exploiteert PT Inalum twee waterkrachtcentrales met 603 megawatt voor de aluminiumsmelter in Kuala Tanjung. “Dit is onze brandstof,” zei Nando Purba van de bedrijfsvoering van Inalum in oktober 2025 tegen journalisten. In september 2026 kon Inalum maar 430 megawatt opwekken – de uitweg: kunstmatige regen. Het hoofd van BMKG zei in april 2026: “OMC zal zeker steeds vaker worden uitgevoerd om de aanvoer voor de stuwdam veilig te stellen.”

Kunstmatige regen in de bloeitijd – voor wie?

Op 21 september 2026, toen de Mangga Samosir-bomen begonnen te bloeien, steeg een klein vliegtuig op van vliegveld Silangit – om de wolken boven het Tobameer te bezaaien, zodat er meer regen zou vallen.

Deze weermodificatie (OMC) voerden **BMKG**, **Perum Jasa Tirta I** en **PT Inalum**, het staatsaluminiumbedrijf, 25 dagen lang uit, tot 15 oktober 2026. Doel volgens BMKG: het waterpeil van het Tobameer verhogen. Alleen al op de eerste dag steeg het water volgens BMKG 15 millimeter.

Het was niet de eerste keer dit jaar. Van 9 april tot 3 mei 2026 liep dezelfde operatie al – tot 29 april werden 33 zaaivluchten geteld. Resultaat volgens BMKG's eigen evaluatie: de neerslag in het stroomgebied van het Tobameer nam toe, "vooral in het oosten en zuidoosten, inclusief het eiland Samosir".

Silimalombu ligt in het zuidoosten van het eiland Samosir – precies in het gebied met meer regen volgens BMKG.

Het moment kon niet slechter

September tot november is de bloeitijd van de Mangga Samosir, wanneer de bloemen zon, droge lucht en vliegende bijen nodig hebben. Het wolken zaaien vond precies in deze periode plaats – en officiële berichten zeggen geen woord over de fruitboeren.

2×
wolken zaaien in 2026: 9 apr – 3 mei, 21 sep – 15 okt

0
berichten aan boeren op Samosir, voor zover wij weten

Tijdlijn 2026
9 apr – 3 mei: eerste wolken zaaien · sep: Inalum maar 430 van 603 MW · 21 sep: tweede wolken zaaien begint, mangobomen bloeien · vanaf ±7 okt: rook van bosbranden · 15 okt: operatie eindigt – elke dag regen · nov: bloesems verdroogd, nauwelijks vruchten.

Video van Morita News over Inalum
Morita News: medium van Yayasan Pencinta Danau Toba (YPDT)

Opgevoede honden, rustige dorpen

Toeristen willen wandelen: van de homestay naar het meer, van dorp naar dorp. Maar op veel paden worden ze ontvangen door een blaffende roedel – en velen durven niet meer.

Het aantal honden in de dorpen groeit snel. Een gezin houdt meerdere teven, daarna groeien een dozijn pups op zonder opvoeding. 's Nachts is er bijna elk uur een "hondenconcert" – gasten en kinderen kunnen nauwelijks slapen.

In Tuktuk geldt al een regel die loslopende honden verbiedt. Voor heel Samosir stellen we een middenweg voor: honden blijven deel van het dorp. Een opgevoede hond is de "dorpspolitie" die huis en vee bewaakt – het gaat erom dat de hond weet wie zijn baas is.

Ons voorstel: eenvoudige dorpsregels – honden 's nachts op het erf of aangelijnd, rabiësvaccinatie voor elke hond, een maximum aantal. Ons A4-pamflet "Ons dorp kan niet slapen!" mag gekopieerd en verspreid worden.

Hondenpamflet – lezen en downloaden (pdf, Indonesisch)
laketoba.net/development-lake-toba/anjing-kampung

Doe mee!

Eerste stap: Vraag het hondenpamflet aan of vertel over een afvalproject in uw dorp.
Onze vraag aan u: Hoe regelt uw dorp afval en honden?
Scan de QR-code → WhatsApp `#MTN03-KAMPUNG`

Schone lucht en betrouwbare seizoenen

Dit jaar hielden twee dingen de gasten weg: de rook van bosbranden en regen die bijna niet ophoudt.

Regen zonder einde: dakgoot in Silimalombu, 24 oktober 2026.

Sinds begin oktober bedekt rook uit het zuiden van Sumatra en uit Kalimantan het Tobameer – tot in Singapore en Maleisië, waar veel toeristen vandaan komen. Sinds 21 september regent het in Silimalombu elke dag. In dezelfde tijd werden de wolken boven het Tobameer bezaaid om het waterpeil te verhogen (pagina's 16–18). In Silimalombu daalden de kamerboekingen met ongeveer 90 %.

Reclame, festivals en nieuwe hotels helpen weinig als de lucht niet te ademen is en het weer onvoorspelbaar. Schone lucht is het meest basale kapitaal van het toerisme.

Onze voorstellen

- **Niets verbranden** – geen land, geen velden, geen afval; ook onze kleine rook telt mee.
- **Kunstmatige regen alleen na overleg** met boeren en toerisme, vooraf aangekondigd – en niet in de bloeitijd en de vakanties.
- **Lucht- en weergegevens publiceren**, elke dag – voor gasten en voor onszelf.

Doe mee!

Eerste stap: Noteer hoeveel gasten in de rook- en regentijd hebben afgezegd.
Onze vraag aan u: Wat heeft uw bedrijf dit jaar verloren?

Scan de QR-code → WhatsApp `#MTN03-UDARA`

Veel bloesem, weinig vruchten

Silimalombu, 8 november 2026: de bloesems van de Mangga Samosir zijn verdroogd – maar een paar jonge vruchten.

Michael, permacultuurstudent uit Hongkong, kwam naar Silimalombu om ons bos te leren kennen – vooral de mango's, maar ook koffie en cacao. In Hongkong verbouwt hij zelf koffie.

Michael uit Hongkong.

Op zijn eerste wandelingen door het bos zag hij zoveel mangobomen en vroeg: hoe groeien de mango's dit jaar, met het veranderde klimaat? Op 8 november 2026 lieten we hem onze bomen zien.

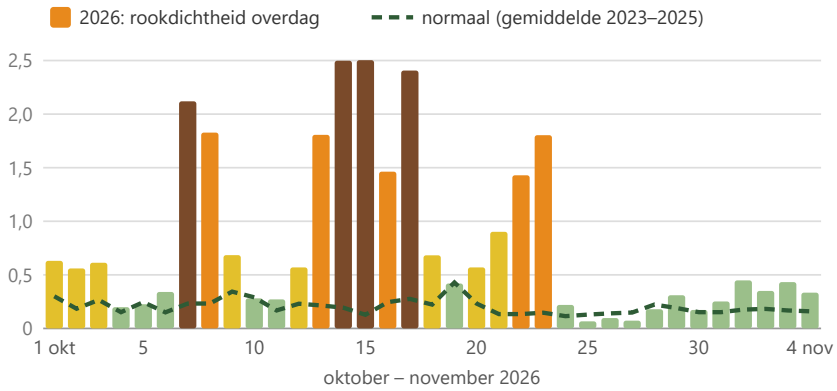
Wat we zagen was treurig: de bomen bloeiden heel rijk, maar door de regen zijn er maar heel weinig vruchten gezet. De vruchten die er zijn, zijn nog heel klein, en veel bloesems rotten. Zonder zon vliegen de bijen niet, en de regen spoelt het stuifmeel uit de bloemen. We vermoeden dat het rond het hele Tobameer zo is.

Rijke bloei, nauwelijks vruchten – tak na tak hetzelfde.

Hoe donker is onze lucht?

Rook- en stofdichtheid van de lucht (*aerosol optical depth*), gemiddelde 8–16 uur, boven Silimalombu. Ongeveer 0,2 = normale lucht; boven 2 = de zon is nog maar een bleke schijf. Bron: satellietmodel Copernicus (CAMS) via Open-Meteo.

±1/10
van het directe zonlicht kwam op de ergste dagen (14–17 okt) nog aan – schatting

173
luchtkwaliteitsindex (AQI) op 16 oktober – "ongezond", bijna vier keer zo hoog als normaal

Donkere lucht – kleine vruchten?

Mango's groeien uit de suiker die de bladeren met zonlicht maken. Minder licht betekent minder suiker. In oliepalmplantages in Jambi verminderde de rook in 2015 het zonlicht met ongeveer een derde – en een paar maanden later daalde de oogst met tot de helft. Onderzoek aan mango's laat zien: als de boom "kracht" uit zijn bladeren mist, worden de vruchten lichter.

In Silimalombu kwamen onze bijen nauwelijks uit de kast. Bij vochtig, grauw weer zwelt mangostuifmeel op en laat het slecht los, en steeds natte bloesems worden snel aangetast door schimmels (antracnose). We vrezen dat de oogst in januari–februari 2027 kleiner en de vruchten kleiner uitvallen dan deze bloei beloofde. Dat zal pas de oogst laten zien – **en die wegen we samen met u**.

Doe mee!

Eerste stap: Fotografeer nu een bloei- of vruchttros in uw tuin – en dezelfde tak volgende maand nog eens.
Onze vraag aan u: Hoe staan bloei en bijen in uw tuin dit jaar?
Scan de QR-code → WhatsApp `#MTN03-FESTIVAL`

IDEE VOOR SAMOSIR · 8 · TRADITIONELE DRANKEN

Tuak en vruchtenwijn: beschermd, veilig, waardevol

Tuak (palmwijn) hoort bij de identiteit van de Batak Toba – in de lapo, bij adatfeesten, in het dorp en ver van huis. Toch werken lapo's en makers van traditionele dranken nu in een juridisch grijs gebied.

Daarom hebben we een **ontwerp-verordening van de Bupati over traditionele gefermenteerde en/of gedistilleerde dranken uit Samosir** opgesteld en aan Bapak Bupati overhandigd. Met deze Perbup kan Samosir het eerste regentschap worden dat zijn traditionele dranken zelf regelt.

Rechtszekerheid
Geregistreerde, schone lapo's hebben een duidelijke wettelijke basis.

Veiligheid
Geen methanol meer: elke partij destillaat wordt in het lab getest.

Inkomen
Palmsap, mango's en tuinopbrengst krijgen meer waarde.

Toerisme
"Gecertificeerde Lapo Tuak Samosir", wedstrijden en een tuakfestival.

Gratis registratie in plaats van een nieuwe vergunning, basistraining van 1–2 dagen in het dorp, 6 maanden overgangstijd. Geen alcohol voor minderjarigen en geen verkoop online.

Benny Situmorang in zijn lapo tuak in Lontung.

Mangowijn Mangga Samosir van afgevallen fruit: onze vergunningsaanvraag gaven we Bapak Bupati op 3 juni 2026. De Perbup kan de weg openen voor alle producenten op Samosir. **21+**

Ontwerp-Perbup traditionele dranken Samosir – nut, uitvoering, planning (Indonesisch)
laketoba.net/development-lake-toba/perbup-minuman-khas-samosir

IDEE VOOR SAMOSIR · 9 · TUAKROUTE

Van Whisky Trail naar Tuakroute Tomok – Silimalombu

Lapo Rock'n'Roll van Benny Situmorang in Lontung: traditie, en hoe jongeren van de avond genieten.

Schotland heeft de *Malt Whisky Trail*: toeristen reizen van stokerij naar stokerij, proeven, leren en overnachten in de dorpen eromheen.

Samosir heeft de ingrediënten voor iets vergelijkbaars: tuak, een drank met geschiedenis en verhalen. Het idee: **Tuakroute Tomok – Silimalombu**. Toeristen stoppen bij schone, vriendelijke lapo's, proeven verse tuak, horen de verhalen van de palmtappers – en aan het eind van de route wijn en brandy van Mangga Samosir. De lijnboot (pagina 5) brengt ze veilig terug.

MPIG-voorzitster Ratnauli Gultom op bezoek in Lapo Rock'n'Roll, oktober 2026.

Video, 1 minuut – bezoek aan Lapo Rock'n'Roll in Lontung **21+**

Doe mee!

Eerste stap: Vertel ons over uw favoriete lapo aan de weg Tomok – Silimalombu.

Onze vraag aan u: Wat moet er op de Tuakroute zijn zodat toeristen stoppen?

Scan de QR-code → WhatsApp `#MTN03-MINUMAN`

HOOFDVERHAAL · OP WEG NAAR DE OOGST

Volle bloei, grijze lucht

Uitzicht vanuit Silimalombu, 24 oktober 2026: de bergen aan de overkant verdwijnen bijna in regen en rook.

Lang hebben de Mangga Samosir-bomen niet zo rijk gebloeid als dit jaar. Maar sinds begin oktober is de zon nauwelijks te zien – en de regen houdt bijna niet op.

Sinds ongeveer 7 oktober hangt rook van bos- en landbranden boven het Tobameer. Volgens BMKG voert de wind die aan uit het zuiden van Sumatra; andere berichten noemen ook Kalimantan. In Noord-Sumatra zelf werden geen brandhaarden gevonden. Het zicht op het meer was soms maar ±500 meter en de veerboten hadden last. Dezelfde rook lag ook boven Singapore en Maleisië. Eind oktober was de lucht een paar dagen helder – begin november kwam de rook terug.

Daarbij de regen: van 1 oktober tot 4 november viel er in Silimalombu ±340 mm – ongeveer **een derde meer** dan normaal (tienjarig gemiddelde ±260 mm). Sinds 16 oktober is er bovendien weermodificatie op bevel van de gouverneur – en al daarvoor, van 21 september tot 15 oktober, werden de wolken boven het Tobameer bezaaid om het waterpeil te verhogen (pagina 16).

Molo litok aek di toruan, tingkiron ma tu julu.

Is het water stroomafwaarts troebel, kijk dan stroomopwaarts. – Bataks spreekwoord

De rook bij het Tobameer kan alleen bestreden worden waar hij ontstaat: op het land dat wordt platgebrand.